

Legislació consolidada

Versió vigent: 17.08.2022 -

Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià.

(DOGV núm. 8356 de 07.08.2018) Ref. 007622/2018

PREÀMBUL

I. La Constitució Espanyola reconeix a totes les persones el dret a l'educació i encomana als poders públics que promoguen les condicions perquè aquest dret siga gaudit en condicions d'igualtat per tota la ciutadania.

Amb la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, es va desenvolupar el que preveu la Constitució i es va iniciar el camí cap a la garantia i el reconeixement del dret a una educació bàsica que garanteix la formació integral i permet el ple desenvolupament de la personalitat. Amb la finalitat de fer efectiu el dret a l'educació, el sistema educatiu al llarg dels seus desenvolupaments legislatius ha anat establint una sèrie de principis inspiradors per a oferir i desenvolupar una educació de qualitat per a tot l'alumnat amb independència de les seues condicions personals i socials.

El Consell va desenvolupar el Decret 39/1998, d'ordenació de l'educació per a l'atenció de l'alumnat amb necessitats educatives especials, en què es regulaven aspectes relatius a l'escolarització, els suports i els recursos per a la seua atenció, ambdós concretats mitjançant diverses ordres que han regulat l'atenció de l'alumnat amb necessitats educatives especials escolaritzat en centres d'Educació Infantil i Educació Primària, Educació Secundària i d'altres, que regulen també el procediment de dictamen per a l'escolarització i la flexibilització del període d'escolarització obligatòria, tot això dins del marc de la integració escolar.

La Llei 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre l'Estatut de les Persones amb Discapacitat, que estableix que l'Administració de la Generalitat ha de garantir, entre d'altres, els següents drets de les persones amb discapacitat en matèria educativa, en qualsevol de les etapes educatives, obligatòries i no obligatòries, en centres de titularitat pública o concertats: el dret a l'atenció primerenca de les necessitats educatives especials de l'alumnat amb discapacitat i el dret a l'avaluació sociopsicopedagògica del seu procés educatiu.

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, recull de manera general el progrés en els àmbits social, científic i de polítiques en matèria d'equitat educativa i concep que, únicament a partir del principi d'inclusió, es garanteix el desenvolupament de totes les persones i s'afavoreix l'equitat i la qualitat de l'educació per a tot l'alumnat. Així, estableix entre els seus principis, el de l'equitat, com a garantia de la igualtat d'oportunitats per al ple desenvolupament de les persones a través de l'educació, la inclusió educativa, la igualtat de drets i oportunitats que ajuden a superar qualsevol discriminació, la igualtat efectiva entre dones i homes i l'accessibilitat universal a l'educació com a element compensador de les desigualtats personals, culturals, econòmiques i socials, amb una atenció especial a les que es deriven de discapacitat.

Al desembre de 2006, l'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar la Convenció Internacional de les Persones amb Discapacitat, que preveu una sèrie de mesures de no-discriminació i d'acció positiva, que els estats han d'implantar per a garantir que les persones amb qualsevol tipus de discapacitat puguen gaudir dels seus drets en igualtat de condicions que la resta de persones. L'Estat espanyol va ratificar aquest tractat internacional al març de

2007, la qual cosa implica que els seus principis i l'articulat s'han convertit en drets exigibles en tot el territori espanyol. Ara bé, una vegada iniciat el procés de l'adaptació de la legislació espanyola, amb la publicació de la Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, en la matèria pròpiament educativa és necessari abordar les accions normatives que permeten aprofundir en el desenvolupament de l'educació inclusiva en el sistema educatiu valencià.

Al maig de 2015, en el Fòrum Mundial de l'Educació, es va aprovar la Declaració d'Incheon (Corea): «Educació 2030: Cap a una educació inclusiva i equitativa de qualitat i un aprenentatge al llarg de la vida per a totes les persones», que va declarar, entre altres objectius, «garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a totes i tots», i va assenyalar que la inclusió i l'equitat en l'educació són la pedra angular d'una agenda de l'educació transformadora, amb el compromís de fer front a totes les formes d'exclusió i marginació i centrar els seus esforços en l'accés, l'equitat, la inclusió, la qualitat i els resultats de l'aprenentatge, dins d'un enfocament de l'aprenentatge al llarg de tota la vida. També reconeix la importància de la igualtat de gènere per a aconseguir el dret a l'educació per a totes i tots i es compromet a donar suport a polítiques, plans i contextos d'aprenentatge en què es tinguen en compte les qüestions de gènere, així com el fet d'incorporar aquestes qüestions en la formació docent, en els plans i programes d'estudis i eliminar la discriminació i la violència per motius de gènere a les escoles.

En el context europeu, també l'any 2015, l'Agència Europea d'Educació Inclusiva i Necessitats Especials va definir la seua posició davant de l'educació inclusiva en els termes següents: la política que regula els sistemes d'educació inclusiva ha d'oferir una visió clara i una conceptualització de l'educació inclusiva com un enfocament per a millorar les oportunitats educatives de tot l'alumnat. Aquesta política també ha d'establir amb claredat que l'aplicació efectiva dels sistemes d'educació inclusiva és una responsabilitat compartida per totes les persones educadores, líders i prenedores de decisions. Els principis operatius que orienten l'aplicació de les estructures i els processos en els sistemes d'educació inclusiva han de ser els de l'equitat, l'eficàcia, l'eficiència i l'augment dels èxits de totes les parts interessades - l'alumnat, les seues famílies, les i els professionals de l'educació, les persones representats de la comunitat i prenedores de decisions- a través d'oportunitats educatives accessibles d'alta qualitat.

II. Com a conseqüència de tot això, els sistemes educatius han de dirigir els seus esforços cap a la millora de la qualitat i l'eficiència de l'educació, conjugant qualitat i equitat, cohesió social i participació activa de la ciutadania. La participació de la comunitat educativa en els processos d'aprenentatge i ensenyament és un factor clau de l'èxit escolar, la qual cosa implica que els centres i les aules han de ser acollidors i obrir-se a altres agents implicats en el procés educatiu.

Assumir el principi d'inclusió educativa i l'educació per a totes i per a tots fa necessari tornar a conceptualitzar i redefinir el totes i el tots, exercici que implica posar el focus d'atenció no només sobre l'àmbit de la discapacitat, sinó sobre tot l'alumnat, i en especial sobre les persones i col·lectius que es troben en situació de major vulnerabilitat i en risc d'exclusió educativa i social per raó d'origen, ètnia, llengua, situació econòmica i social, orientació sexual, identitat de gènere o característiques sexuals, capacitat i competència, en situació de desvalorització, desconsideració, discriminació o violència, o totes aquelles persones que per causes emocionals, funcionals, de convivència i participació, en interacció amb el seu context educatiu, poden estar sotmeses a pressions excloents o que troben barreres en l'accés, la presència, la participació i l'aprenentatge en els centres escolars.

Educar en la diversitat és reconèixer que cada alumna i cada alumne té necessitats úniques que poden requerir suports en diferent nivell d'amplitud, intensitat i durada. L'escola inclusiva requereix l'aplicació de múltiples recursos de naturalesa distinta, funcionals, organitzatius, curriculars o personals, per a atendre un ampli ventall de situacions en què l'alumnat requereisca algun tipus de suport, transitòriament o al llarg de tota la seua l'escolaritat.

III. Tot i això, des de l'àmbit pròpiament educatiu la situació no és la desitjada i no s'han impulsat suficientment polítiques educatives proactives a favor de la inclusió educativa dels col·lectius més vulnerables i en risc d'exclusió social, malgrat l'existència d'un marc normatiu general que reconeix que el dret a l'educació és el dret a l'educació inclusiva de qualitat, els moviments incessants en defensa de la qualitat i l'equitat educativa, la ratificació pels organismes i agències internacionals, les reivindicacions socials, la revisió conceptual de la condició de discapacitat, els processos de reconeixement de la diversitat de gènere, la major presència de la multiculturalitat a les aules i les seues implicacions en el camp de la intervenció

educativa, el canvi de paradigma que suposa el pas de la integració a la inclusió, els avanços científics que mostren amb claredat evidències que ens remeten a la necessitat d'una revisió i d'un canvi de les cultures, les polítiques i les pràctiques educatives, i les modificacions dels marcs jurídics generals en les polítiques mundials, europees i estatals. És per això que cal renovar el compromís del seu desenvolupament des d'una perspectiva d'igualtat d'oportunitats, qualitat i equitat educativa.

Aquest decret és l'oportunitat que té el sistema educatiu valencià per a avançar cap a aquest nou paradigma i s'emmarca dins del Pla Valencià d'Inclusió i Cohesió Social 2017-2022, marc de referència de les polítiques inclusives de la Generalitat, que respon a la ferma decisió, voluntat i compromís polític del Consell de consolidar un model de polítiques socials basades en el respecte a la dignitat humana i als seus drets fonamentals al llarg de tot el seu cicle vital, que assegure la seua protecció social, done resposta a les necessitats derivades de les situacions de vulnerabilitat, precarietat, pobresa i exclusió social, i afavorisca el dret al desenvolupament ple i en veritables condicions d'igualtat de totes les persones.

L'educació, com a dret fonamental, concerneix els poders públics i en particular l'Administració educativa, els centres docents com a organització, tot el personal docent i no docent, les famílies, les associacions de mares i pares, altres institucions públiques i privades i, en última instància, la societat en conjunt, responsable última de la qualitat del sistema educatiu. Per això, el Pla Valencià d'Inclusió i Cohesió Social assenyala com un dels seus objectius sensibilitzar totes les administracions públiques, tots els agents i entitats socials i tota la ciutadania en general, sobre la situació de vulnerabilitat en què es troben moltes ciutadanes i molts ciutadans, alhora que fa una crida per a poder avançar en la mateixa direcció, a fi d'eliminar les barreres que impedeixen, limiten o redueixen el ple exercici del dret a l'educació.

Des de la concepció de l'educació com un instrument de millora de la qualitat de vida de les persones i del benestar social, el repte és crear les condicions perquè el sistema educatiu valencià responga al principi de qualitat de l'educació per a tot l'alumnat, en condicions d'equitat i amb garantia d'igualtat d'oportunitats. En definitiva, es tracta de fomentar la igualtat d'oportunitats en l'accés, la permanència i la promoció en el sistema educatiu de tot l'alumnat; adoptar les actuacions d'intervenció educativa que es consideren necessàries per a donar resposta a les seues necessitats, en col·laboració i coordinació amb tots els recursos socio-comunitaris que calguen; i desenvolupar polítiques d'educació inclusiva d'última generació, posant l'èmfasi no només en el lloc on es porta a terme, sinó també en la qualitat de l'educació que rep tot l'alumnat. L'educació inclusiva s'ha d'inscriure en els principis d'accessibilitat universal, física, sensorial, cognitiva i emocional i, per consegüent, s'han d'adoptar les actuacions d'intervenció educativa adequades, efectives i eficients per a l'èxit escolar de tot l'alumnat.

Fer efectiu el principi de no discriminació i la plena participació en l'àmbit educatiu requereix el desenvolupament d'escoles inclusives en què s'eduquen totes les xiquetes i tots els xiquets independentment de la seua condició social i cultural, el seu gènere o els trets personals; ja que l'educació inclusiva és un procés que pretén respondre a la diversitat de necessitats de tot l'alumnat d'un centre, mitjançant la transformació de les cultures, les polítiques i les pràctiques educatives amb l'objecte de reduir l'exclusió dins i fora del sistema educatiu.

L'educació inclusiva és el marc més adient per a respondre al que preveu el capítol II de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana, i per a atendre les necessitats de les persones que per raons de diversitat de gènere es poden veure sotmeses a pressions d'exclusió.

Així mateix, també és el marc per a donar resposta a la situació escolar del Poble Gitano, que mereix una resposta pròpia davant d'una realitat que cal assumir.

El desenvolupament normatiu per a la definició del sistema i model educatiu que es preconitza per al sistema educatiu valencià està en relació directa amb el model social que es defensa: societats inclusives, justes i igualitàries, i amb el disseny de polítiques estratègiques inclusives, un dels grans reptes per al Consell, compromés a treballar per una societat més cohesionada a través del desenvolupament de sistemes educatius equitatius i de qualitat, perquè una de les prioritats màximes és l'educació inclusiva i de qualitat per a totes les persones.

Aquesta disposició està inclosa en el Pla normatiu de l'Administració de la Generalitat per a 2018.

Per això, a proposta del conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, d'acord amb l'article 53 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, i en l'ús de les atribucions que

li reconeixen al Consell els articles 18, f), 28.c) i 33 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de la Generalitat del Consell; conforme amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió de 27 de juliol de 2018.

DECRETE

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. Objecte

Aquest decret té per objecte establir i regular els principis i les actuacions encaminades al desenvolupament d'un model inclusiu en el sistema educatiu valencià per a fer efectius els principis d'equitat i igualtat d'oportunitats en l'accés, participació, permanència i progrés de tot l'alumnat, i aconseguir que els centres docents es constituïsquen en elements dinamitzadors de la transformació social cap a la igualtat i la plena inclusió de totes les persones, en especial d'aquelles que es troben en situació de major vulnerabilitat i en risc d'exclusió.

Article 2. Destinataris i àmbit d'aplicació

1. L'àmbit d'aplicació són tots els centres docents sostinguts amb fons públics de nivells educatius no universitaris del sistema educatiu valencià.

2. Els centres privats no sostinguts amb fons públics també han de desenvolupar una educació inclusiva per a tot l'alumnat d'acord amb els protocols generals que approve la conselleria en matèria d'educació o, en el seu defecte, els centres educatius, sense perjudici de les competències discrecionals que el seu règim jurídic reconeix a les persones titulars en els aspectes organitzatius.

Article 3. Principis generals

1. L'educació inclusiva parteix de la base que cada alumna i cada alumne té necessitats úniques i la consideració de la diversitat com un valor positiu que millora i enriqueix el procés d'aprenentatge i ensenyament.

2. L'educació inclusiva té com a propòsit donar una resposta educativa que afavorisca el màxim desenvolupament de tot l'alumnat, i elimine totes les formes d'exclusió, desigualtat i vulnerabilitat, tenint en compte un model coeducatiu, dins d'entorns segurs, saludables, sostenibles i democràtics, en què totes les persones siguen valorades per igual.

3. L'educació inclusiva suposa garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés, la participació i l'aprenentatge de l'alumnat en contextos comuns i, alhora, possibilita l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

4. L'escola inclusiva requereix una anàlisi i reflexió sobre les barreres que generen desigualtats, la planificació de les actuacions de millora, l'aplicació dels canvis de manera eficaç i l'avaluació del seu impacte, des de la perspectiva que el camí cap a la inclusió és un procés de millora continu.

5. El model d'educació inclusiva ha d'estar present en tots els plans, programes i actuacions que els centres desenvolupen en totes les etapes i nivells educatius que impartisquen.

6. L'educació inclusiva ha de posar especial atenció en la prevenció, la detecció i intervenció primerenca de les situacions que generen exclusió, des d'una perspectiva sistèmica i interdisciplinària que pose l'èmfasi en les necessitats i oportunitats de la persona i de l'entorn.

7. L'educació inclusiva comporta la participació de tota la comunitat educativa, fet que contribueix a la cohesió de totes les persones membres i desenvolupa les competències socials i emocionals, l'ajuda mútua i la resolució pacífica de conflictes, que han de ser objecte de treball explícit i sistemàtic.

8. L'educació inclusiva comporta també la col·laboració amb sectors de l'àmbit de la salut, benestar social i serveis de protecció a la infància i l'adolescència.

9. L'escola inclusiva requereix que els espais, serveis, processos, materials i productes puguen ser utilitzats per tot l'alumnat i pe les persones membres de la comunitat educativa sense cap tipus de discriminació i s'hi incorporen les condicions que asseguren l'accessibilitat física, cognitiva, sensorial i emocional.

10. L'educació inclusiva requereix l'aplicació flexible de múltiples recursos –organitzatius, curriculars, materials i personals– per a atendre les situacions en què l'alumnat necessita algun tipus de suport, ja siga de manera transitòria o al llarg de tota l'escolaritat, optant sempre que

siga possible per actuacions ordinàries, sense perjudici que determinat alumnat pugui requerir també mesures de caràcter més específic.

11. L'orientació educativa és un element substancial en el procés cap a la inclusió, que dona suport a l'avaluació i a la intervenció educativa, i contribueix a la dinamització pedagògica, a la qualitat i a la innovació.

Article 4. Línies generals d'actuació

1. Les línies generals d'actuació que caracteritzen el model d'escola inclusiva i garanteixen el desenvolupament dels seus principis són: la identificació i l'eliminació de barreres en el context, la mobilització de recursos per a donar resposta a la diversitat, el compromís amb la cultura i els valors inclusius, i el desenvolupament d'un currículum per a la inclusió.

2. El primer element fa referència a la identificació i l'eliminació de barreres que poden estar presents en el context escolar i socio-cultural i en totes les dimensions que defineixen l'escola inclusiva: les cultures; els processos de planificació, l'organització i el funcionament i les pràctiques. S'ha de posar l'èmfasi especialment en l'inici de l'escolarització i en els moments de transició.

3. El segon element fa referència a la mobilització de recursos que augmenten la capacitat del centre escolar per a respondre a la diversitat de l'alumnat i al fet d'oferir propostes flexibles en l'organització i en la provisió de suports per a la personalització i la individualització de l'ensenyament, que done resposta a les necessitats per a la inclusió del conjunt de l'alumnat. Així doncs, cal que les actuacions i els programes desenvolupats:

a) Incorporen els principis inclusius en la seua organització i, en conseqüència, en l'accessibilitat i la utilització dels espais i materials, en la distribució dels temps; en l'organització dels equips docents i els agrupaments de l'alumnat i en la gestió administrativa.

b) Garantixquen la coherència i continuïtat de les actuacions, alhora que asseguren la presència multidisciplinària en els processos de coordinació, planificació i intervenció, i organitzen la col·laboració i coordinació entre els diferents agents que intervenen en els diferents àmbits, així com la participació de tota la comunitat educativa.

c) Establisquen i formalitzen les relacions amb l'entorn perquè els centres educatius aprofiten les xarxes de recursos socials i culturals de la comunitat i, al mateix temps, es transformen en un recurs comunitari.

4. El tercer element fa referència al fet d'assumir un compromís amb la cultura i els valors de l'educació inclusiva, i implementar-los de manera sistemàtica i planificada en les pràctiques educatives: la valoració positiva de la diversitat, igualtat social i de gènere; la participació i sentit de pertinença a la comunitat; la solidaritat; la cooperació, col·laboració i treball en equip; la convivència i resolució dialogada i pacífica dels conflictes; i el compromís amb la sostenibilitat local i global.

5. El quart element fa referència al desenvolupament d'un currículum per a la inclusió. L'estructura i el contingut del currículum han de respondre als principis de rellevància, de pertinència i de sostenibilitat. Per tant, la gestió del currículum, tant en els processos de planificació com en el seu desenvolupament, ha de tindre present la diversitat de tot l'alumnat i complir, almenys, els requisits següents:

a) Estimular la motivació i la implicació de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge i permetre que se senti reconegut i representat.

b) Aplicar mitjans de representació i d'expressió múltiples i diversos que possibiliten les individualitzacions i personalitzacions per a donar resposta als diferents ritmes d'aprenentatge, motivacions, interessos i circumstàncies de l'alumnat.

c) Complementar continguts i criteris d'avaluació referents al coneixement, el respecte i la valoració de la diversitat personal, social i cultural, així com a la perspectiva, identitat i expressió de gènere i a la diversitat sexual i familiar existent en la societat, que s'incorporen de manera transversal en totes les àrees, matèries i mòduls del currículum.

d) Utilitzar metodologies actives i seqüències didàctiques disciplinàries i interdisciplinàries que promoguen la interacció, la col·laboració i la cooperació, que facen servir els recursos de l'entorn i que preparen l'alumnat per a la participació social i la inserció laboral.

e) Aplicar processos i instruments participatius d'avaluació de l'alumnat que tinguen en consideració tots els elements que intervenen i influeixen en el procés d'aprenentatge, i que faciliten la planificació de la resposta educativa, la identificació i l'organització dels suports i, en última instància, la titulació de l'alumnat o l'acreditació de les competències assolides, per tal de facilitar la seua inserció sociolaboral.

f) Seleccionar i elaborar materials curriculars i didàctics que promoguen la interacció, permeten diversos nivells de participació i aprenentatge, utilitzen opcions múltiples de motivació, representació de la informació i expressió i respecten els criteris d'accessibilitat, igualtat, no-discriminació i sostenibilitat. S'ha de tindre especialment en compte que els materials curriculars visibilitzen la situació de les dones des de la perspectiva cultural i històrica, que incloguen models de referència i eliminen prejudicis sexistes i discriminatoris.

g) Realitzar les adaptacions de l'àrea, la matèria o el mòdul dels programes específics d'atenció a la diversitat tot prenent com a referència les programacions didàctiques del nivell. Així mateix, les adaptacions curriculars individuals significatives han de tindre com a referència les unitats didàctiques del grup-classe.

CAPÍTOL II

Accions i participació conjunta

Article 5. Funcions de la conselleria competent en matèria d'educació

A fi d'assegurar la implantació i el desplegament d'un model educatiu inclusiu, la conselleria competent en matèria d'educació ha de desenvolupar les accions següents:

1. Establir els criteris, indicadors, procediments i models per a efectuar el procés d'anàlisi i identificació dels factors que afavoreixen i dificulten la inclusió en els centres docents i en les polítiques que duu a terme la conselleria competent en matèria d'educació.

2. Dissenyar i proporcionar als centres educatius els protocols, les directrius i les orientacions necessàries per a facilitar la implantació del model inclusiu i la resposta a la diversitat.

3. Disposar les condicions que possibiliten l'accessibilitat física, sensorial, cognitiva i emocional dels centres docents i dels serveis educatius.

4. Proveir els mitjans humans i materials necessaris, l'oferta d'escolarització i els ajustos raonables per fer efectiva la inclusió de tot l'alumnat en condicions d'equitat i qualitat, i donar resposta a la diversitat de capacitats, interessos, motivacions i altres circumstàncies personals, familiars i socials.

5. Incorporar fórmules flexibles d'escolarització, tant en la modalitat presencial com en la modalitat a distància.

6. Disposar beques i ajudes a l'estudi que garantisquen la igualtat de totes les persones en l'exercici del dret a l'educació i compensen les situacions de desavantatge en l'accés i permanència en el sistema educatiu.

7. Planificar l'oferta formativa necessària i regular les actuacions en les etapes postobligatòries per a donar resposta a la diversitat de capacitats, interessos i motivacions, perquè l'alumnat aconseguisca un nivell de qualificació que augmente les seues possibilitats d'inserció sociolaboral o pugua continuar els seus estudis.

8. Establir plans per a combatre l'absentisme escolar i l'abandonament prematur i facilitar vies de reincorporació al sistema educatiu que possibiliten l'aprenentatge al llarg de la vida.

9. Realitzar, juntament amb altres administracions i entitats, accions preventives encaminades a sensibilitzar i prendre consciència de la diversitat, a respectar i acceptar les diferències i a erradicar la violència de gènere i qualsevol altra forma de violència per causa d'intolerància.

10. Dissenyar plans d'igualtat per aplicar-los en els centres docents, a fi d'establir un model coeducatiu i un espai escolar lliure de tot tipus de desigualtat o mecanismes discriminatoris per raó de sexe.

11. Dissenyar i implementar plans de formació adreçats al professorat, als equips directius, a la Inspecció d'Educació i al personal d'administració, perquè puguin adquirir i posar en pràctica les competències necessàries per al desenvolupament d'un model educatiu inclusiu de qualitat.

12. Fomentar la creació de processos i xarxes de treball en equip en el centre mateix, entre centres docents, en l'àmbit socio-comunitari i entre les diferents administracions i entitats.

13. Garantir la participació de tot l'alumnat, tant pel que fa a la seua presència en els diferents espais i activitats, com en la presa de decisions sobre els processos que afecten la gestió del centre, el seu procés d'aprenentatge i el desenvolupament personal.

14. Garantir la participació de les famílies en el procés educatiu de les seues filles i fills, en els processos d'avaluació dels centres docents i en el desenvolupament del projecte educatiu.

15. Organitzar dispositius d'informació, orientació i assessorament integral a les famílies de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i altres necessitats, perquè coneguen els mitjans i recursos que tenen al seu abast per a donar resposta a les necessitats de les seues filles i fills en els diferents àmbits.

16. Assegurar la participació activa del professorat en l'orientació de l'alumnat i l'assessorament de les famílies durant tot el procés d'aprenentatge de les seues filles i fills.

17. Establir els procediments per a la supervisió i avaluació de la inclusió en els centres docents i en les polítiques dutes a terme per la conselleria competent en matèria d'educació.

Article 6. Funcions dels centres educatius

A fi d'assegurar la implantació i el desplegament d'un model educatiu inclusiu, els centres docents, especialment els òrgans de govern, coordinació i participació, han de desenvolupar les accions següents:

1. Analitzar els factors que afavoreixen o dificulten la inclusió educativa, a partir de les directrius i els indicadors facilitats per la conselleria competent en matèria d'educació.

2. Elaborar i implementar el seu projecte educatiu i el pla d'actuació per a la millora d'acord amb els principis de l'escola inclusiva.

3. Dissenyar totes les seues actuacions considerant que tot l'alumnat hi puga participar i aprendre.

4. Planificar, adequar i disposar l'organització, les condicions, les mesures i els suports que permeten el màxim nivell d'inclusió de tot l'alumnat.

5. Dur a terme, dins de l'àmbit de les seues competències, les actuacions que possibiliten l'accessibilitat física, sensorial, cognitiva i emocional de tota la comunitat educativa.

6. Gestionar adequadament els mitjans humans i materials dels quals s'hi disposa amb criteris de qualitat, eficàcia, eficiència i sostenibilitat.

7. Implementar actuacions preventives i activar, en primera instància, les mesures generals o ordinàries a fi de garantir la inclusió de tot l'alumnat.

8. Posar en marxa plans de sensibilització i presa de consciència adreçats a la comunitat educativa que tinguen com a finalitat el desenvolupament d'actituds i comportaments que promoguen la convivència pacífica, el respecte a la diversitat, la igualtat i la inclusió de totes les persones.

9. Incorporar en la seua planificació les actuacions que fan possible el desenvolupament d'un model coeducatiu i un espai escolar lliure de tot tipus de desigualtat o mecanismes discriminatoris per raó de sexe.

10. Planificar i participar en accions formatives dirigides al conjunt de professionals del centre, a fi d'adquirir les competències necessàries per a desenvolupar el model inclusiu i dissenyar projectes d'innovació que el generalitzen i l'actualitzen.

11. Establir procediments d'autoavaluació i millora dels processos d'aprenentatge i ensenyament i de totes les actuacions que fan possible la implantació del model d'escola inclusiva, amb la implicació del professorat i de tota la comunitat educativa.

12. Obrir el centre educatiu al seu entorn mitjançant la col·laboració en el desenvolupament de plans i programes de desenvolupament comunitari, l'aprofitament dels recursos del context i la participació en xarxes de treball i d'intercanvi d'experiències amb altres centres educatius o entitats.

13. Afavorir la participació activa de l'alumnat, les famílies, la comunitat educativa en general i els agents de l'entorn, en l'elaboració, posada en marxa i revisió d'iniciatives que tenen com a finalitat donar suport i promoure l'equitat i l'educació inclusiva.

14. Facilitar l'orientació i l'assessorament a l'alumnat i a les famílies en els processos de desenvolupament personal, acadèmic i professional.

Article 7. Participació de les famílies

1. La conselleria competent en matèria d'educació ha de garantir que les famílies reben la informació necessària i l'assessorament individualitzat, i participen en les decisions que afecten l'escolarització de les seues filles o els seus fills d'acord amb el reglament orgànic i funcional vigent i la normativa vigent que regula, organitza i dóna competències al consell escolar de centre i al consell escolar municipal.

2. Els centres docents han de concretar i organitzar, dins del seu projecte educatiu i el pla d'actuació per a la millora (PAM), les mesures per a fer efectiva aquesta participació, les quals s'han d'ajustar a les necessitats, les característiques i la diversitat de les famílies i a la realitat

del centre i de l'entorn social i cultural, sense descurar especialment l'atenció a les famílies que es troben en situació de major vulnerabilitat.

Article 8. Participació de l'alumnat

1. Tot l'alumnat té dret a participar en les activitats de grup i del centre. Per tant, els centres han de planificar i adequar per a garantir aquesta participació.

2. La conselleria competent en matèria d'educació ha d'establir les mesures perquè l'alumnat reba la informació necessària, siga escoltat i participe en les decisions que afecten el seu procés d'aprenentatge, en determinats aspectes de la gestió del centre i en el desenvolupament i l'avaluació del projecte educatiu.

3. Els centres docents han de concretar les mesures per a fer efectiva aquesta participació d'acord amb el reglament orgànic i funcional vigent i la normativa vigent que regula, organitza i dona competències al consell escolar de centre i al consell escolar municipal.

Article 9. Entorn social i comunitari

1. La conselleria competent en matèria d'educació, en col·laboració amb altres administracions, impulsarà programes d'àmbit comunitari que promoguen la conscienciació i la capacitació en l'exercici de la ciutadania; la visibilització i la inclusió dels col·lectius en situació de major vulnerabilitat o en risc d'exclusió; l'acceptació i el respecte a la diversitat i l'eliminació d'estereotips discriminatoris assumits i reforçats socialment; la creació de xarxes socio-educatives de desenvolupament i solidaritat participades per les entitats i la ciutadania dels barris o municipis amb l'objecte de portar a terme projectes de ciutats educadores; i el treball interdisciplinari i comunitari a fi de millorar la inserció laboral i incrementar el capital social.

2. Dins de l'àmbit dels consells escolars municipals, a fi de garantir el treball col·laboratiu adreçat a la inclusió, s'elaboraran plans d'entorn que promoguen la igualtat d'oportunitats per a totes les persones i contribuïsquen a previndre i a intervenir sobre les situacions del context que generen exclusió i desigualtat social.

3. Les conselleries competents en matèria d'educació, igualtat i polítiques inclusives, ocupació i sanitat, juntament amb les entitats locals i altres administracions, facilitaran els suports i els mitjans necessaris per a planificar i coordinar aquestes accions, fent atenció especialment a la participació de l'alumnat i de les famílies més vulnerables a l'exclusió social.

4. Els centres docents han d'organitzar les actuacions que facen efectiva la seua obertura a l'entorn, que comporten la participació en accions d'àmbit comunitari i l'aprofitament dels recursos a l'abast per al desplegament dels seus projectes educatius, contribuint d'aquesta manera al desenvolupament comunitari i a la creació de xarxes de solidaritat, voluntariat i suport mutu.

Article 10. Col·laboració entre administracions i amb entitats

1. A fi d'establir models d'intervenció sistèmics i globals s'aplicaran acords i protocols de col·laboració i coordinació entre administracions públiques: els diferents departaments de la conselleria competent en matèria d'educació; i entre conselleries, institucions i organismes públics implicats d'àmbit autonòmic, provincial, comarcal o local.

2. Amb aquest fi, poden constituir-se grups de treball compostos per personal de les conselleries competents en matèria d'educació, igualtat i polítiques inclusives, ocupació i sanitat, entitats locals i altres administracions, en la mesura que els afecte.

3. La conselleria competent en matèria d'educació coordinarà l'elaboració d'un mapa de prestacions i recursos comunitaris conjuntament amb la resta de conselleries de la Generalitat per a donar resposta a l'alumnat que pot presentar necessitats educatives o està en risc d'exclusió, que posarà a disposició dels centres, dels professionals de l'educació, de les famílies i d'altres administracions o organismes implicats en l'atenció a la infància i l'adolescència.

4. L'Administració de la Generalitat desenvoluparà, per mitjà d'actuacions conjuntes entre les institucions autonòmiques i locals, programes o mesures d'actuació integral perquè l'alumnat en situació de pobresa, migrant i refugiat reba l'atenció adequada i accedisca als serveis bàsics que possibiliten millorar la seua qualitat de vida i la inclusió socioeducativa.

5. Així mateix, la conselleria competent en matèria d'educació pot proposar acords, convenis o qualsevol altra forma de col·laboració, amb entitats externes, de caràcter públic i privat, per al desenvolupament de les accions recollides en aquest decret.

CAPÍTOL III

Organització de la resposta educativa per a la inclusió

Article 11. El projecte educatiu com a eix vertebrador de la resposta a la inclusió

1. Tots els elements del projecte educatiu de centre (PEC) han de prendre com a referència els principis i les línies d'actuació que caracteritzen el model inclusiu a fi de concretar les actuacions necessàries que donen resposta a la diversitat de necessitats de tot l'alumnat, tot considerant els recursos disponibles i les característiques del context socio-comunitari.

2. Amb aquesta finalitat, els centres docents, dins dels seus processos d'avaluació i a partir dels indicadors proporcionats per l'Administració educativa, han de fer una anàlisi dels factors del context que faciliten o dificulten la inclusió, amb l'objecte d'articular les mesures necessàries que permeten eliminar les barreres identificades que limiten l'accés, la participació i l'aprenentatge, i de mobilitzar i reorganitzar els recursos disponibles.

3. L'equip directiu ha d'organitzar i liderar aquest procés d'avaluació i anàlisi i les decisions que se'n deriven, amb la participació de tot el personal del centre, de les famílies i de l'alumnat i amb l'assessorament i la col·laboració dels serveis especialitzats d'orientació, de la persona coordinadora d'igualtat i convivència, del personal especialitzat de suport i, si escau, d'altres agents externs.

4. Els resultats de l'avaluació han de formar part de la memòria anual del centre i serviran perquè els òrgans col·legiats de govern, de coordinació i de participació, de manera consensuada, prioritzen les actuacions que s'han d'incorporar al pla d'actuació per a la millora del curs següent.

Article 12. Pla d'actuació per a la millora (PAM)

1. El pla d'actuació per a la millora constitueix la part pedagògica de la programació general anual (PGA) i està format pel conjunt d'actuacions planificades per un centre a fi de millorar la qualitat educativa, a partir de les necessitats identificades en el procés d'avaluació contínua. S'ha de dissenyar des d'una perspectiva inclusiva, que tinga en compte les característiques i oportunitats del centre, de les famílies i del context sociocomunitari, així com la diversitat i les necessitats de l'alumnat i de la comunitat educativa.

2. Entre les actuacions a engegar, d'acord amb la regulació de les diferents etapes educatives, se n'han de preveure les següents:

a) La concreció anual del currículum i de tots els plans que formen part del projecte educatiu del centre.

b) L'organització dels grups amb criteris inclusius.

c) L'organització de grups flexibles heterogenis.

d) L'organització d'activitats de reforç i d'aprofundiment.

e) Les mesures educatives complementàries per a l'alumnat que romanga un any més en el mateix curs.

f) L'organització de l'opcionalitat.

g) L'organització de les hores de lliure disposició del centre.

h) Les activitats complementàries.

i) El programa de millora de l'aprenentatge i del rendiment (PMAR).

j) El programa de reforç per al quart curs de l'Educació Secundària Obligatòria (PR4).

k) El programa d'aula compartida (PAC).

l) Altres actuacions curriculars, d'accés i de participació autoritzades per la conselleria competent en matèria d'educació per a donar resposta a les necessitats de l'alumnat.

3. Amb caràcter general, els centres han de desenvolupar el pla d'actuació per a la millora amb els mitjans de què disposen, sense perjudici que la conselleria competent en matèria d'educació pugui proveir mitjans addicionals per a implantar determinades actuacions autoritzades.

Article 13. Detecció i identificació de necessitats de l'alumnat

1. La identificació i valoració de les necessitats educatives de l'alumnat s'ha de dur a terme de la manera més primerenca possible, a fi de determinar les mesures i els suports més escaients i iniciar la resposta educativa tan prompte com siga possible. Aquests processos s'han d'iniciar abans de l'escolarització de l'alumnat i, una vegada escolaritzat, es realitzaran en totes les etapes educatives, incidint especialment en els moments de canvi i de transició, en els quals se solen fer més evidents les barreres a la participació i a l'aprenentatge no detectades prèviament.

2. La identificació prèvia a l'escolarització de les condicions i circumstàncies de vulnerabilitat es realitzarà pels serveis amb competències en sanitat, igualtat i polítiques inclusives, que han de posar la informació en coneixement dels serveis especialitzats d'orientació, a fi que determinen les necessitats educatives de l'alumnat i pugui articular-se la resposta educativa més adequada des del mateix moment en què s'iniciï l'escolaritat, en els termes que determinen les administracions educatives.

3. Dins de l'àmbit escolar, el professorat ha de realitzar, com a part de l'acció docent, la detecció de barreres i necessitats per a l'aprenentatge i propiciar la participació de l'alumnat a partir de la informació obtinguda en el mateix centre o que faciliten les famílies o els serveis sanitaris i socials.

4. La identificació de les necessitats específiques de suport educatiu correspon als serveis especialitzats d'orientació. Quan l'alumnat requereix una resposta personalitzada i individualitzada que comporta mesures curriculars extraordinàries o suports especialitzats, és preceptiu que els serveis especialitzats d'orientació n'efectuen una avaluació sociopsicopedagògica i emeten l'informe sociopsicopedagògic corresponent, que ha de determinar la intensitat i durada dels suports i aportar orientacions per a elaborar el pla d'actuació personalitzat (PAP).

5. Les conselleries competents en matèria d'educació, igualtat i polítiques inclusives, ocupació i sanitat, conjuntament amb altres administracions i entitats locals, regularan els protocols de detecció, coordinació i intercanvi de dades, que incidisquen incideixen especialment en la coordinació dels centres i serveis educatius amb els serveis de salut, benestar social i centres d'atenció primerenca.

Article 14. Mesures de resposta educativa per a la inclusió

Les mesures de resposta educativa per a la inclusió constitueixen totes les actuacions educatives planificades amb la finalitat d'eliminar les barreres identificades en els diversos contextos on es desenvolupa el procés educatiu de tot l'alumnat, i contribueixen d'aquesta manera a la personalització del procés d'aprenentatge en totes les etapes educatives.

Aquestes mesures s'han de plantejar des d'una perspectiva global, sistèmica i interdisciplinària, que impliqui tota la comunitat educativa i altres agents, incidisca en l'alumnat i el seu entorn, i combine actuacions de caràcter comunitari, grupal i individual.

1. Nivells de resposta educativa per a la inclusió

El projecte educatiu de centre és el document on s'estableixen els criteris per a definir les mesures de resposta educativa per a la inclusió, les quals s'organitzen en quatre nivells de concreció de caràcter sumatori i progressiu, d'acord amb el que s'especifica en els punts següents i es recull en l'annex. El PAM, que incorpora la concreció anual de les actuacions contingudes en el projecte educatiu del centre, ha d'estar present en els quatre nivells.

a) Primer nivell de resposta

S'adreça a tota la comunitat educativa i a les relacions del centre amb l'entorn sociocomunitari.

El constitueixen les mesures que impliquen els processos de planificació, la gestió general i l'organització dels suports del centre.

Els òrgans de govern, de coordinació i de participació del centre, d'acord amb les seues competències, proposen i aproven aquestes mesures, les quals ha d'aplicar tota la comunitat educativa amb la col·laboració d'agents externs quan siga necessari.

Les mesures que inclouen la participació de persones o entitats externes al centre docent s'han d'acordar i concretar amb els agents implicats.

Els documents que concreten les mesures del primer nivell de resposta són el projecte educatiu de centre i el pla d'actuació per a la millora (PAM).

b) Segon nivell de resposta

S'adreça a tot l'alumnat del grup-classe.

El constitueixen les mesures generals programades per a un grup-classe que impliquen suports ordinaris.

Les mesures en aquest nivell inclouen el disseny i aplicació de programacions didàctiques que donen resposta la diversitat de tot l'alumnat del grup, incloent-hi les activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, així com actuacions transversals que fomenten la igualtat, la convivència, la salut i el benestar.

Aquestes mesures les planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu, coordinat per la tutoria del grup, amb l'assessorament dels serveis especialitzats d'orientació, el professorat

especialitzat de suport i, si escau, la col·laboració d'agents externs, d'acord amb les seues competències.

Les mesures del segon nivell es determinen en les unitats didàctiques així com en el pla d'acció tutorial i el pla d'igualtat i convivència continguts en el projecte educatiu de centre i la seua concreció en el pla d'actuació per a la millora.

c) Tercer nivell de resposta

El constitueixen les mesures adreçades a l'alumnat que requereix una resposta diferenciada, individualment o en grup, que impliquen suports ordinaris addicionals.

Aquest nivell inclou mesures curriculars que tenen com a referència el currículum ordinari i com a objectius que l'alumnat destinatari promoció amb garanties a nivells educatius superiors, obtinga la titulació corresponent en els canvis d'etapa i s'incorpore en les millors condicions al món laboral. S'inclou l'organització d'activitats d'enriquiment o reforç, les adaptacions d'accés al currículum que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries i, en l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria, també l'organització del currículum en àmbits d'aprenentatge o el desenvolupament de programes específics d'atenció a la diversitat, regulats per l'Administració o de disseny propi pels centres docents com a part del seu projecte educatiu. Les mesures d'aquest tipus destinades a l'alumnat que cursa els ensenyaments postobligatoris, de règim especial i de formació de persones adultes, s'especifiquen en el capítol V d'aquest decret.

Així mateix, s'hi inclouen les actuacions d'acompanyament i suport personalitzat per a qualsevol alumna o alumne que en un moment determinat les pugui necessitar, tot incidint especialment en les actuacions que l'impliquen emocionalment, reforcen la seua autoestima, el sentit de pertinença al grup i al centre, i preparen per a interaccions positives en contextos socials habituals.

En aquest nivell s'organitzen, igualment, les mesures transitòries que faciliten la continuïtat del procés educatiu de l'alumnat que, per malaltia, desprotecció, mesures judicials o que, per qualsevol circumstància temporal es trobe en risc d'exclusió, requereix suports ordinaris en contextos educatius externs al centre escolar al qual assisteix habitualment.

Totes aquestes mesures les planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu, coordinat per la tutoria, amb l'assessorament dels serveis especialitzats d'orientació i la col·laboració del professorat especialitzat de suport i, si escau, d'altres agents externs, d'acord amb les seues competències.

Les mesures del tercer nivell es determinen en el pla d'atenció a la diversitat, el pla d'acció tutorial i el pla d'igualtat i convivència continguts en el projecte educatiu de centre i la seua concreció en el pla d'actuació per a la millora.

d) Quart nivell de resposta

El constitueixen les mesures adreçades a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu que requereix una resposta personalitzada i individualitzada de caràcter extraordinari que implique suports especialitzats addicionals.

Atenent al caràcter extraordinari d'aquest nivell, és preceptiu, en tots els casos, la realització d'una avaluació sociopsicopedagògica i l'emissió de l'informe sociopsicopedagògic corresponent.

Les mesures extraordinàries inclouen les adaptacions curriculars individuals significatives, les adaptacions d'accés que requereixen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries, els programes específics que requereixen adaptacions significatives del currículum, i els programes singulars per a l'aprenentatge d'habilitats d'autoregulació del comportament i les emocions o habilitats de comunicació interpersonal i de relació social en els contextos habituals i de futura incorporació.

En aquest nivell s'organitzen, igualment, les mesures de flexibilització de l'escolarització, les pròrrogues de permanència extraordinària per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, la determinació de la modalitat d'escolarització o les mesures transitòries que faciliten la continuïtat del procés educatiu de l'alumnat que, per les seues condicions de salut mental, requereix suports addicionals especialitzats en contextos educatius externs al centre escolar al qual assisteix habitualment.

Aquestes mesures les planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu, coordinat per la tutoria del grup, amb l'assessorament dels serveis especialitzats d'orientació. L'equip educatiu compta amb la col·laboració del professorat especialitzat de suport i, si escau, del personal no docent de suport i d'altres agents externs, d'acord amb les seues competències i segons determine l'avaluació sociopsicopedagògica preceptiva.

En cas de decisions extraordinàries d'escolarització, l'Administració educativa activarà el procediment adient.

El pla d'actuació personalitzat és el document que concreta les mesures d'aquest nivell de resposta.

2. El pla d'actuació personalitzat

El pla d'actuació personalitzat s'ha d'elaborar a partir de la proposta efectuada en l'informe sociopsicopedagògic, orienta l'organització de la resposta educativa i recull les mesures i els suports necessaris, els criteris per a la seua retirada, el seguiment del progrés de l'alumnat, les actuacions de transició i l'itinerari formatiu personalitzat, a fi d'afavorir la progressió cap a una major inclusió i la inserció laboral.

El pla d'actuació personalitzat s'elabora per l'equip educatiu, coordinat per la tutoria, amb l'assessorament dels serveis especialitzats d'orientació i la participació dels diferents professionals que hi intervenen, les famílies i l'alumnat.

L'avaluació anual de l'efectivitat de les mesures desenvolupades forma part d'aquest pla, i s'ha de fer de manera col·laborativa amb la participació de la família i, sempre que siga possible, de l'alumnat.

La conselleria competent en matèria d'educació fixarà els criteris i el model per a l'elaboració d'aquest pla, que forma part de l'expedient acadèmic de l'alumna o l'alumne.

Article 15. Principis generals de l'avaluació de l'alumnat en el marc d'una escola inclusiva

1. L'avaluació és una part essencial de l'educació inclusiva i té com a objectius: obtenir informació sobre com aprèn l'alumna o l'alumne, identificar les seues necessitats, eliminar les barreres que dificulten el aprenentatge, valorar els seus progressos, organitzar la resposta educativa, així com promoure l'interés per millorar el seu procés d'aprenentatge i competències.

2. Tot respectant els criteris generals i la forma d'avaluació de l'alumnat que, amb caràcter bàsic, està regulat normativament en les diferents etapes educatives, l'avaluació en el marc d'una escola inclusiva ha de respondre als principis següents:

a) Tots els procediments d'avaluació són complementaris, i ha d'haver-hi un transvasament d'informació entre aquests.

b) Tot l'alumnat té dret a participar en els procediments d'avaluació.

c) L'avaluació de l'alumnat amb criteris inclusius contribueix a previndre la segregació, evita formes d'etiquetatge i potencia la inclusió en els centres ordinaris.

d) L'avaluació ha de recollir únicament la informació que siga funcional i pertinent i s'ha de fer respectant la privacitat i confidencialitat.

e) Les tècniques d'avaluació han de permetre que cada alumna i alumne puga demostrar els seus punts forts, la capacitat potencial d'aprenentatge, les estratègies, les competències i el rendiment.

f) L'avaluació ajuda el professorat en la seua acció docent i tutorial i, d'altra banda, el centre en la millora de la seua resposta a la inclusió.

g) L'avaluació no és un esdeveniment aïllat, sinó que s'emmarca en la història escolar de l'alumna o l'alumne i la té en compte, així com té en consideració els elements del context escolar, familiar i social que hi intervenen i influeixen.

h) L'avaluació s'orienta també a la identificació dels suports que l'alumnat requereix en les diferents àrees.

i) L'avaluació contínua ha de permetre la revisió de les mesures i dels ajustos introduïts, d'acord amb els objectius proposats, per a la seua modificació, adaptació o introducció d'altres mesures o ajustos, sempre amb la finalitat d'aconseguir una educació inclusiva.

j) L'avaluació ha de facilitar, en última instància, la titulació de l'alumnat o l'acreditació de les competències assolides, a fi de millorar les seues possibilitats d'inserció sociolaboral.

Article 16. Processos de transició

1. Els centres docents, amb la col·laboració dels serveis especialitzats d'orientació i, si escau, d'altres agents implicats, han de planificar adequadament els processos de transició entre nivells, cicles, etapes i modalitats d'escolarització, per tal de garantir el transvasament d'informació, la continuïtat de les actuacions educatives i la detecció de necessitats que poden produir-se en moments en què les barreres i la desigualtat es manifesten amb més freqüència i intensitat.

2. En les situacions en què l'alumnat, per situacions de malaltia o per mesures judicials, rep atenció educativa transitòria externa al centre, els centres implicats han d'establir una planificació personalitzada que facilite la transició d'aquests contextos externs als seus centres de referència que incloga la transmissió d'informació adequada entre centres i serveis.

3. L'alumnat i les famílies han de rebre l'orientació adequada en aquests processos de transició, especialment en el canvi de modalitat d'escolarització i en la transició als estudis superiors o a la vida activa, perquè puguin prendre decisions que permeten aprofitar les noves oportunitats que els ofereixen aquests moments de canvi.

4. La conselleria competent en matèria d'educació establirà els criteris i les actuacions prioritàries que cal desenvolupar en cada procés de transició, entre els quals s'inclouen els programes acordats pels centres docents d'aplicació en les diferents etapes educatives.

Article 17. Formació i sensibilització

1. La conselleria competent en matèria d'educació establirà plans de formació contínua adreçats al professorat, equips directius, Inspecció d'Educació i altres agents que participen en els centres educatius, que han de tindre com a finalitat l'adquisició de les competències necessàries per al desenvolupament del model d'escola inclusiva, posant especial èmfasi en la seua incorporació a la tasca quotidiana, als processos d'avaluació i a la millora dels indicadors d'inclusió del centre.

2. Així mateix, els centres docents i les administracions implicades han de promoure i desenvolupar actuacions d'orientació, informació, sensibilització, formació i totes aquelles que siguin necessàries, dirigides a tota la comunitat educativa, que tinguen per objecte la promoció de la igualtat d'oportunitats, la no discriminació i la prevenció i l'erradicació de la violència de gènere i de qualsevol tipus de violència, amb l'objectiu d'afavorir la presa de consciència, el canvi d'actituds i el desenvolupament de comportaments que contribuïsquen a la inclusió social i a la igualtat de totes les persones.

3. La conselleria competent en matèria d'educació, amb la col·laboració d'altres administracions i entitats, crearà i gestionarà un banc de recursos accessibles, que incloga la formació en inclusió i l'elaboració de guies i orientacions dirigides als professionals de l'educació i a les famílies, a fi de facilitar els processos d'identificació i avaluació de necessitats, el desenvolupament de pràctiques inclusives i la resposta adequada a l'alumnat amb diferents necessitats educatives i en risc d'exclusió. Aquest banc de recursos incorporarà les experiències de qualitat i d'èxit desenvolupades pels centres i els serveis educatius.

4. Així mateix, promourà les bones pràctiques i els projectes d'innovació desenvolupats pels centres docents, serveis o entitats que contribuïsquen a la implantació del model d'escola inclusiva, mitjançant la convocatòria d'ajudes i el seu reconeixement i difusió.

5. La sensibilització cap a la inclusió educativa i la divulgació dels principis establerts en aquest decret a tota la comunitat educativa, la formació contínua, la promoció de la investigació i la difusió dels seus resultats, han de formar part dels plans de formació del professorat.

6. La conselleria competent en matèria d'educació durà a terme les accions necessàries perquè la formació inicial reglada dels futurs professionals de l'educació i el màster de formació del professorat per a impartir ensenyaments d'educació secundària incorporen les competències professionals que requereix l'escola inclusiva.

Article 18. Personal i materials de suport

1. A més del personal del centre, docent i no docent, tota la comunitat educativa, incloent-hi l'alumnat i les famílies i els agents o entitats del context sociocomunitari, constitueixen suports personals per facilitar el desenvolupament de la resposta a les necessitats de l'alumnat.

2. Així mateix, els centres docents, d'acord amb les necessitats de l'alumnat, han de disposar de personal especialitzat de suport amb les funcions d'atenció especialitzada a l'alumnat i d'orientació i assessorament al professorat i a les famílies.

3. Les conselleries amb competències en sanitat, igualtat i polítiques inclusives, i funció pública poden aportar personal complementari per a l'atenció a l'alumnat escolaritzat en els centres docents que requereix suports de caràcter sanitari o social.

4. La conselleria competent en matèria d'educació ha d'adoptar les mesures necessàries per a garantir l'estabilitat del professorat en els centres d'educació especial i altres llocs que l'Administració determine com d'especial dificultat, a fi de millorar la qualitat de la resposta educativa a l'alumnat.

5. La conselleria competent en matèria d'educació pot adscriure personal addicional especialitzat de caràcter itinerant als centres d'educació especial, als serveis psicopedagògics

escolars o a les direccions territorials d'Educació, per a donar suport complementari als centres educatius.

6. La conselleria competent en matèria d'educació fixa els criteris i les condicions de participació del personal extern i del voluntariat, que no comportarà en cap cas una vinculació laboral o professional ni podrà suposar l'ocupació de llocs de plantilla.

7. La conselleria competent en matèria d'educació constitueix i organitza els serveis i equips de suport necessaris per a assessorar i col·laborar amb els centres i la comunitat educativa en el desenvolupament de les actuacions necessàries per a la inclusió de tot l'alumnat. Així mateix, en regularà la composició, funcions, criteris d'intervenció i mecanismes de coordinació, per tal d'assegurar la multidisciplinarietat i complementarietat de les seues actuacions.

8. La conselleria competent en matèria d'educació ha de proveir els centres docents l'equipament material i tecnològic necessari per a facilitar l'accés, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat.

9. Així mateix, ha de promoure l'ús de les tecnologies de la informació i les comunicacions dins l'aula, com a mitjà per a dur a terme les tasques d'aprenentatge i ensenyament, i oferirà plataformes digitals i tecnològiques d'accés a tota la comunitat educativa, que podran incorporar recursos didàctics i orientacions aportats pels centres o altres agents per al seu ús compartit.

10. Per a l'alumnat amb discapacitat o altres necessitats que ho requerisca, es faran ajustos personalitzats o es proveiran materials de suport individualitzats, quan no siga possible la utilització dels mitjans ordinaris disponibles en el centre ni la seua adaptació.

11. L'assignació de recursos especialitzats a l'alumnat amb necessitats educatives especials i amb necessitats de compensació de desigualtats en tots els centres ordinaris sostinguts amb fons públics s'ha de fer prioritant el màxim nivell d'inclusió en les aules ordinàries, tenint com a criteri donar resposta a les necessitats educatives i sense que siga necessària l'existència d'un espai físic diferenciat destinat exclusivament a l'atenció d'aquest alumnat.

Article 19. Beques i ajudes a l'estudi

1. Per tal de garantir la igualtat de totes les persones en l'exercici del dret a l'educació, d'acord amb el que preveu la normativa vigent, l'alumnat en condicions socioeconòmiques desfavorides té dret a rebre beques i ajudes a l'estudi en tots els nivells educatius, obligatoris i no obligatoris.

2. L'alumnat amb necessitats educatives especials o altres necessitats que ha de ser escolaritzat, per criteri de l'Administració, en un centre o una unitat que estiga fora de la zona d'escolarització que correspon a la seua residència habitual, té dret a rebre beca de menjador i transport, en les condicions que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

3. La conselleria competent en matèria d'educació ha de garantir la gratuïtat dels materials curriculars en els ensenyaments obligatoris, tot entenent aquests com qualsevol mitjà, en diferents tipus de suport, necessari per al desenvolupament d'una àrea, matèria o adaptació curricular.

CAPÍTOL IV Escarlització

Article 20. Criteris generals

1. La conselleria competent en matèria d'educació ha de garantir, entre d'altres, el dret de l'alumnat a ser escolaritzat en un lloc escolar gratuït en l'ensenyament bàsic i en el segon cicle d'Educació Infantil en condicions d'igualtat i qualitat; el dret a l'escolarització de tot l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu; i la no discriminació per raó de naixement, raça, sexe, orientació afectivosexual, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal i social. Així mateix, la conselleria competent en matèria d'educació regularà l'escolarització de l'alumnat en el primer cicle d'Educació Infantil i la continuïtat en els ensenyaments postobligatoris.

2. Tot l'alumnat, tret de circumstàncies excepcionals recollides en aquest decret, s'ha d'escolaritzar en centres educatius ordinaris.

3. L'escolarització de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i l'alumnat amb situacions que requereixen mesures per a la compensació de desigualtats es durà a terme de manera equilibrada en tots els centres ordinaris sostinguts amb fons públics i en cap cas pot superar una quarta part del total d'alumnat matriculat en cada centre. Tot això sense perjudici

de la responsabilitat de l'Administració de la Generalitat de desenvolupar polítiques socials que incidisquen en l'eliminació dels elements del context sociocomunitari que generen desigualtat i exclusió.

4. Les mares, els pares o els representants legals i, sempre que siga possible, l'alumnat, han de ser informats i consultats sobre les necessitats educatives, les decisions d'escolarització i les mesures recomanades per a la resposta educativa.

5. L'inici i finalització de l'escolarització de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i l'alumnat amb necessitats derivades de situacions de compensació de desigualtats s'ha de fer considerant les edats fixades amb caràcter general per a tot l'alumnat, d'acord amb el que regula la normativa vigent en matèria d'admissió en les diferents etapes educatives.

6. En els centres d'educació especial l'alumnat pot romandre fins als vint-i-un anys, fet que pot prolongar-se fins als vint-i-quatre anys si el centre disposa de programes formatius o qualsevol altre programa que la normativa preveja per a aquest alumnat.

7. En les unitats específiques ubicades en centres ordinaris, l'alumnat pot romandre fins al màxim d'edat que indique la normativa aplicable a l'etapa que impartsca el centre del qual formen part. No obstant això, quan per raons geogràfiques o d'una altra índole, aquestes unitats es constitueixen com a unitats substitutòries dels centres d'educació especial, l'edat de permanència s'equipararà a la d'aquests centres.

8. Quan les necessitats educatives així ho aconsellen, es promouran programes d'escolarització combinada entre centres ordinaris i altres modalitats o opcions d'escolarització. Per a això, s'han d'establir els protocols de coordinació necessaris entre els centres implicats, a fi de garantir una actuació pedagògica coherent i unificada, que permeta l'alumnat compensar la situació de desavantatge pel que fa a la permanència i promoció en el sistema educatiu i, si escau, afavorir la reincorporació al centre educatiu en les condicions que li possibiliten continuar amb aprofitament els seus estudis o accedir a règims de major inclusió.

Article 21. Escolarització de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu

1. L'escolarització de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu es regeix pels principis de normalització i inclusió i assegura la no discriminació i la igualtat efectiva en l'accés al sistema educatiu i la permanència en aquest.

2. L'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de discapacitats greus o severes, s'ha d'escolaritzar en centres educatius ordinaris i, de manera excepcional, en centres d'educació especial, quan d'acord amb els informes preceptius es justifique que requereix suports i mesures d'alta intensitat i individualització que no poden ser prestats amb les mesures d'atenció a la diversitat disponibles en els centres ordinaris. En qualsevol cas, les decisions sobre l'escolarització estan subjectes a un seguiment continuat pels centres docents i pels serveis competents, a fi de garantir el seu caràcter revisable i reversible, fet que és preceptiu en el canvi d'etapa.

3. La conselleria competent en matèria d'educació ha de garantir que l'escolarització de l'alumnat que accedeix de forma tardana al sistema educatiu valencià es duga a terme tenint en compte les seues circumstàncies personals, coneixements, destreses i competències, edat i historial acadèmic, de manera que es puga incorporar al curs més adequat a les seues característiques, amb els suports necessaris i, d'aquesta manera, continuar amb aprofitament el seu procés educatiu.

4. La conselleria competent en matèria d'educació autoritzarà unitats específiques en centres ordinaris per a facilitar la inclusió de l'alumnat que requereix una resposta especialitzada, intensiva i personalitzada de manera permanent. Aquestes unitats específiques són un recurs del centre per a assegurar la presència i la participació d'aquest alumnat en les activitats generals i del seu grup de referència.

5. Així mateix, la conselleria competent en matèria d'educació disposarà la creació de centres educatius ordinaris especialitzats com a resposta a l'alumnat amb determinades necessitats específiques de suport, que en cap cas suposarà una opció segregadora per a l'alumnat i serà de lliure elecció per a les famílies. Aquests centres funcionaran també com a centres d'experimentació i de recursos per a la promoció i difusió de bones pràctiques.

6. Els centres ordinaris, de manera excepcional, poden introduir mesures de flexibilització en l'inici o la durada de les diferents etapes educatives per a l'alumnat amb necessitats educatives especials, altes capacitats, alumnat nouvingut i altres necessitats que l'Administració educativa determine, sempre que aquesta mesura afavorisca el seu desenvolupament i la seua integració socioeducativa.

Article 22. Escolarització i compensació de desigualtats

1. La conselleria competent en matèria d'educació ha de facilitar les mesures escaients perquè l'alumnat que, per situacions de malaltia, per mesures de caràcter judicial o per altres raons de caràcter excepcional, no pot assistir al centre educatiu, reba l'atenció educativa adequada.

2. L'atenció educativa de l'alumnat que no pot assistir al centre educatiu per les raons indicades en el punt anterior té caràcter compensatori i pot ser de diferents tipus: les unitats pedagògiques hospitalàries, l'atenció domiciliària, els centres de reeducació de menors i l'escolarització transitòria en l'educació a distància. L'atenció educativa per mitjà de l'educació a distància pot ser transitòria i combinar les modalitats d'educació presencial i a distància amb el suport d'una atenció tutorial específica.

3. Quan les situacions de salut estan associades a problemes greus de salut mental i els informes tècnics, mèdics i educatius justifiquen que la resposta educativa no pot dur-se a terme en les condicions adequades en el seu centre ordinari, l'Administració pot determinar l'escolarització transitòria d'aquest alumnat en unitats educatives terapèutiques – hospitals de dia.

4. A fi de facilitar aquestes mesures de suport, s'ha de comptar, quan siga necessari, amb la col·laboració d'altres conselleries.

5. La conselleria competent en matèria d'educació proporcionarà els mitjans i desenvoluparà les actuacions que promoguen l'escolarització de l'alumnat que residisca en àmbits territorials aïllats, desfavorits i en el medi rural.

6. Els centres docents establiran, en col·laboració amb les entitats locals o comarcals de l'àmbit de la protecció del menor i d'acord amb les directrius de l'Administració, els procediments per a detectar situacions de risc d'abandonament primerenc de l'escolarització i implantaran les mesures d'intervenció educativa i de cooperació amb l'entorn sociocomunitari que incidisquen sobre els factors de risc que generen aquestes situacions.

Article 23. Centres d'educació especial ¹

Derogat

CAPÍTOL V**Inclusió de l'alumnat en els ensenyaments postobligatoris
i de transició a la vida adulta****Article 24. Continuïtat en els estudis postobligatoris**

1. La conselleria competent en matèria d'educació establirà les mesures per a facilitar la continuïtat educativa i l'accés de l'alumnat als estudis postobligatoris d'acord amb les seues capacitats i interessos. Així mateix, en col·laboració amb les conselleries competents en matèria d'igualtat i polítiques inclusives i d'ocupació i amb les entitats locals, propiciarà la formació de totes les persones al llarg de la vida, dins i fora del sistema educatiu, i les actuacions encaminades a fer que les persones que han abandonat els estudis tornen a la formació reglada i obtinguen per altres vies un nivell de qualificació mínim o una titulació superior a la que tenen, tot plegat amb la finalitat de millorar les seues possibilitats d'ocupació i d'inserció sociolaboral.

2. Per a les persones amb necessitats específiques de suport educatiu que ho requerisquen es duran a terme adaptacions a les proves d'accés als ensenyaments de Formació Professional, de règim especial o a la universitat, que no comportaran la modificació dels continguts bàsics que s'han d'avaluar. La conselleria competent en matèria d'educació preveurà les adaptacions pertinents en el disseny d'aquestes proves.

Article 25. Alumnat que finalitza l'Educació Secundària Obligatòria sense l'obtenció del títol

1. La conselleria competent en matèria d'educació dissenyarà i programarà l'oferta educativa dirigida a l'alumnat que finalitza l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria sense que

¹ L'article 23 es deroga per la disposició derogatòria única del **Decret 105/2022, de 5 d'agost, del Consell**, d'organització i funcionament dels centres d'Educació Especial. (DOGV núm. 9405 de 16.08.2022) Ref. Base de dades 007340/2022.

haja obtingut el títol de Graduat en Educació Secundària Obligatòria. S'orientarà aquest alumnat sobre aquesta oferta a través del consell orientador corresponent.

2. La conselleria competent en matèria d'educació i la conselleria competent en matèria d'ocupació faran una difusió coordinada de l'oferta formativa adreçada a aquest alumnat, prioritzant-ne la difusió en els centres educatius, en les xarxes d'informació juvenil i a través dels serveis especialitzats d'orientació.

3. S'han d'integrar en el conjunt de l'oferta formativa dirigida a l'alumnat que finalitza l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria sense que haja obtingut el títol de Graduat en Educació Secundària Obligatòria: els ensenyaments de la formació bàsica de persones adultes, en les modalitats presencial o a distància, que inclouen els estudis conduents a l'obtenció del títol de Graduat en Educació Secundària; els estudis de preparació de les proves d'accés a cicles formatius de grau mitjà i els cursos preparatoris d'accés a un cicle formatiu de grau mitjà; així com tots aquells programes específics per a persones joves oferits per la conselleria competent en matèria d'ocupació, sempre que responguen als requisits formatius de l'alumnat.

4. D'acord amb el que determina la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, amb caràcter general podran incorporar-se als ensenyaments de la formació de persones adultes aquelles persones que complisquen d'uit anys l'any en què comence el curs. A més de les persones adultes, excepcionalment, podran cursar aquests ensenyaments les persones majors de setze anys que així ho sol·liciten i que o bé tinguen un contracte laboral que no els permeta acudir als centres educatius en règim ordinari, o bé siguin esportistes d'alt rendiment.

Pel que fa a la matriculació de les persones adultes que desitgen cursar els ensenyaments adscrits als diferents programes formatius establerts per la Llei 1/1995, de 20 de gener, de la Generalitat, de Formació de les Persones Adultes, les persones adultes podran participar en cadascun d'aquests programes d'acord amb el que s'indica a l'article 22é de la llei abans esmentada.

5. L'alumnat de fins a vint-i-un anys que presenta trets d'inadaptació i risc d'exclusió social amb necessitats educatives derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides, pot accedir als programes que podran oferir les conselleries competents en matèria d'educació, d'igualtat i polítiques inclusives i d'ocupació.

6. Amb la finalitat de facilitar la integració sociolaboral de l'alumnat amb necessitats educatives especials que no pot aconseguir els objectius de l'educació obligatòria, es fomentaran ofertes formatives adaptades a les seues necessitats específiques.

Article 26. Alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu en el Batxillerat

1. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments de Batxillerat han de fer les adaptacions pertinents i facilitar les mesures i els suports necessaris perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu pugui cursar aquests estudis.

2. En els estudis de Batxillerat, els centres han de donar resposta a les diferents necessitats de l'alumnat a través d'itineraris adaptats als diferents ritmes, estils d'aprenentatge i situacions personals, que poden implicar la flexibilització en la durada de l'etapa.

Article 27. Alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu en la formació professional i en els ensenyaments de règim especial

1. Els centres que imparteixen programes de formació professional o ensenyaments de règim especial en les modalitats presencial, semipresencial i a distància, facilitaran itineraris adaptats als diferents ritmes i possibilitats d'aprenentatge de cada alumna i alumne, amb una organització que permeti les adaptacions, la provisió de suports materials o personal d'accés i les mesures flexibilitzadores que possibiliten l'assoliment dels objectius encaminats a l'obtenció total o parcial de la titulació.

2. Els centres d'Educació Secundària que imparteixen ensenyaments de Formació Professional podran oferir programes formatius específics, preferentment vinculats a qualificacions professionals de nivell 1, adreçats específicament a persones amb discapacitat intel·lectual lleu o moderada que, per les seues característiques, no poden seguir els itineraris de Formació Professional ordinaris. Aquestes ofertes formatives tenen per objecte l'increment de l'autonomia personal i l'assoliment de les competències professionals que faciliten la transició a la vida adulta i la integració sociolaboral de l'alumnat participant.

3. La conselleria competent en matèria d'educació planificarà la Formació Professional considerant el teixit empresarial del territori i, en coordinació amb la conselleria competent en matèria de formació professional per a l'ocupació, ha de promoure la implicació de les empreses en els processos d'inserció, i afavorir que aquestes oferisquen pràctiques per a

l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i facilitar-los la incorporació posterior al món laboral.

Article 28. Alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu en els ensenyaments de formació de persones adultes

1. Els centres de formació de persones adultes han de contribuir perquè les persones adultes participants amb necessitats específiques de suport educatiu desenvolupen el màxim nivell d'autonomia personal i adquireixen les habilitats i competències per al desenvolupament integral i l'aprenentatge al llarg de la vida.

2. El traspàs de la informació relativa a les persones participants menors de díhuit anys, a aquelles amb necessitats específiques de suport educatiu i a les menors de vint-i-quatre anys que no disposen d'una titulació d'estudis obligatoris, s'ha de vehicular a través de l'expedient acadèmic i el consell orientador.

3. El centre de formació de persones adultes ha d'assignar una tutora o un tutor a cada persona participant i ha de garantir, per mitjà de la seua valoració inicial i el seu acompanyament i seguiment, el disseny d'un itinerari formatiu personalitzat, que pot comprendre aspectes diversos, com ara la flexibilització dels temps i ritmes d'aprenentatge, l'adaptació significativa de materials i d'activitats curriculars, la previsió d'estratègies didàctiques i metodològiques adequades i, quan siga necessari, l'adequació dels processos d'avaluació.

CAPÍTOL VI

Orientació educativa, psicopedagògica i professional en el marc de l'escola inclusiva

Article 29. L'orientació

1. Tot l'alumnat ha de rebre orientació educativa, psicopedagògica i professional d'acord amb la seua edat, l'etapa o nivell d'ensenyament que curse.

2. L'orientació acompanya la formació de l'alumnat al llarg de la seua vida com un procés continu, planificat i organitzat, i facilita l'autonomia en la gestió de les seues competències personals, socials, acadèmiques i professionals.

3. L'orientació ha de propiciar l'elecció d'itineraris acadèmics i professionals lliures d'estereotips de gènere i d'altres condicionants culturalment arrelats que puguen suposar qualsevol tipus de discriminació en l'accés als estudis o al mercat laboral.

4. L'orientació s'adreça al desenvolupament integral i equilibrat de totes les capacitats de l'alumnat, contribueix a la seua educació personalitzada i propicia una formació global, que inclou aspectes curriculars i personals i facilita la seua inserció social i laboral.

5. L'orientació facilita que l'alumnat pugua regular el seu procés d'aprenentatge, confiant en el coneixement propi de competències, capacitats, interessos i motivacions per a continuar la seua formació i per a exercir una ciutadania activa amb iniciativa personal i esperit emprenedor.

6. L'orientació requereix una planificació sistemàtica i la col·laboració de la comunitat educativa per a coordinar les accions orientadores i establir la cooperació amb els diversos serveis, institucions i administracions. En conseqüència, l'orientació educativa, psicopedagògica i professional ha de planificar-se com un procés continu i organitzat, de manera col·laborativa i interdisciplinària en el marc del currículum establert, i ha de quedar recollida en els projectes educatius dels centres al llarg de totes les etapes, en els espais de la docència, la tutoria i l'orientació especialitzada.

7. L'orientació educativa i professional forma part de la funció docent i s'integra en el procés educatiu a través de diferents àmbits d'actuació: la docència, la tutoria i els serveis especialitzats d'orientació.

8. Els professionals d'orientació educativa ofereixen al centre educatiu assessorament, col·laboració, acompanyament i suport tècnic especialitzat, i duen a terme accions orientadores preventives i proactives que promouen la inclusió, la convivència i el coneixement dels itineraris formatius que afavoreixen la inserció laboral, a més del treball directe i personalitzat amb l'alumnat.

9. L'orientació se sustenta en la consideració que:

a) És un dret de l'alumnat que està present al llarg de tota l'escolaritat.

b) Forma part de l'acció educativa i de la funció docent, per la qual cosa ha d'implicar la participació de tot el professorat, dels òrgans dels centres educatius, de l'alumnat, de les seues famílies, dels agents i dels recursos de l'entorn.

c) Preveu accions que van des de l'assessorament i la prevenció fins a la detecció de les barreres i els aspectes afavoridors de la inclusió i la intervenció especialitzada.

d) Ha de contribuir a dinamitzar els centres educatius i promoure canvis en el context, a fi de facilitar el progrés educatiu de tot l'alumnat.

e) S'estructura i s'organitza en diferents nivells d'actuació, en què els professionals treballen de manera coordinada, en col·laboració i de forma complementària.

f) Té un caràcter continu, que fa necessària la coordinació sistematitzada entre els diferents serveis especialitzats dependents de l'Administració educativa, les tutores i els tutors de les diferents etapes educatives i altres agents, formals i no formals, a fi d'assegurar una coherència i una línia comuna d'intervenció.

g) Ha de garantir l'aprenentatge al llarg de la vida, comprendre tot el procés educatiu i possibilitar el trànsit adequat entre els diversos ensenyaments, així com entre aquests i el món laboral, per a la qual cosa les conselleries competents en matèria d'educació, d'igualtat i polítiques inclusives i d'ocupació facilitaran els recursos necessaris.

h) S'estructura i s'organitza en l'acció tutorial, la intervenció especialitzada de caràcter psicopedagògic i l'assessorament específic proporcionat al professorat, a l'alumnat i a les seues famílies o representats legals.

i) Els diferents nivells en què s'estructura i organitza l'orientació educativa es complementen i s'interrelacionen, per la qual cosa es potenciarà el diàleg igualitari i la col·laboració i coordinació entre aquests.

j) Ha de ser proactiva, transversal i oberta al context.

k) Ha d'afavorir el procés d'evolució dels centres cap a un model inclusiu, la dinamització pedagògica, la qualitat i la innovació educativa.

10. L'orientació educativa, psicopedagògica i professional es desenvoluparà en els centres docents per mitjà de programes o models concrets d'intervenció col·laborativa, d'ajuda o consulta, tant dins de la comunitat educativa com en col·laboració amb altres administracions públiques i entitats privades.

Article 30. Objectius de l'orientació educativa, psicopedagògica i professional

1. L'orientació educativa, psicopedagògica i professional té com a objectius:

a) Prevenir les dificultats de l'aprenentatge per a contribuir a la consecució de les finalitats de l'educació.

b) Contribuir, col·laborar i acompanyar en l'organització del procés d'aprenentatge i ensenyament de manera que resulte el més ajustat possible a les necessitats de cada alumna i alumne, des d'una perspectiva inclusiva i personalitzada.

c) Cooperar i col·laborar en la prevenció de conductes de violència en qualsevol de les seues manifestacions per a garantir que els centres educatius siguen espais segurs de convivència.

d) Promoure programes o accions que contribuïsquen al desenvolupament personal, emocional, professional i social de l'alumnat.

e) Ajudar l'alumnat i les seues famílies en els moments de transició o de presa de decisions que afecten el seu desenvolupament personal, acadèmic o professional d'acord amb les seues capacitats, expectatives i valors.

f) Contribuir a la promoció dels valors d'equitat, igualtat en la diferència, diàleg igualitari, solidaritat, tolerància, respecte i justícia propis d'una societat inclusiva i democràtica.

g) Promoure programes que milloren la convivència i les relacions personals entre els diversos integrants de la comunitat educativa i de la societat en general.

h) Aportar una competència psicopedagògica al centre.

i) Elaborar materials d'informació, orientació i assessorament professional fent servir les tecnologies de la informació i les comunicacions.

j) Informar i orientar l'alumnat i la ciutadania, sobre les oportunitats d'accés a l'ocupació i l'oferta de cursos de perfeccionament o especialització, així com de les possibilitats d'adquisició, avaluació i acreditació de competències i qualificacions professionals i de progrés en aquestes al llarg de la vida.

Article 31. Orientació al llarg de la vida

1. L'orientació acompanya la formació de l'alumnat i de les persones adultes participants al llarg de la vida com un procés continu, planificat i organitzat que propicia l'autonomia en la gestió de les competències personals, professionals, cíviques i socials i en la presa de decisions.

2. L'orientació educativa i professional al llarg de la vida requereix una planificació sistemàtica i la col·laboració de tots les persones membres de la comunitat educativa per a coordinar les accions orientadores i establir la cooperació amb diferents agents, serveis, institucions i administracions.

3. Els centres facilitaran l'accés a la informació i l'orientació sobre les ofertes d'aprenentatge permanent i les seues possibilitats d'accés.

Article 32. Estructura de l'orientació educativa, psicopedagògica i professional ²

Derogat

CAPÍTOL VII
Seguiment i avaluació

Article 33. Seguiment per part del Consell de la Generalitat

La Comissió Delegada del Consell d'Inclusió i Drets Socials pot requerir informació de les actuacions que es desenvolupen i proposar a la conselleria competent en matèria d'educació totes aquelles mesures o actuacions que estime procedents, amb la finalitat que el sistema educatiu valencià siga més equitatiu i inclusiu, posant especial èmfasi en els segments de la població que requereixen una atenció particular o singularitzada.

Article 34. Seguiment per part de la conselleria competent en matèria d'educació

1. La conselleria competent en matèria d'educació dissenyarà plans de seguiment i avaluació de les cultures, polítiques i pràctiques inclusives en els centres i establirà un sistema d'indicadors d'inclusió que facilite i oriente aquest procés.

2. Els resultats de l'avaluació dels centres docents serveixen per a orientar les polítiques inclusives i les bones pràctiques educatives en els mateixos centres docents i en l'Administració educativa.

3. La Inspecció d'Educació ha de vetlar perquè tots els centres docents desenvolupen els principis i les actuacions necessaris per a la inclusió de l'alumnat.

4. La conselleria competent en matèria d'educació constituirà meses o comissions tècniques de seguiment de la inclusió educativa, que poden comptar amb la participació d'associacions, organitzacions o entitats representatives en l'àmbit de la inclusió educativa i sociolaboral de les persones.

Article 35. Seguiment per part dels centres docents

1. Els centres docents han de fer, a través dels seus òrgans, amb la participació de l'alumnat, de les famílies i d'altres agents implicats, i dins del marc dels processos generals d'avaluació, una valoració de les actuacions afavoridores de la inclusió dutes a terme, a partir dels indicadors i les directrius proposades per l'Administració educativa concretats en la seua planificació, tot considerant la seua pròpia idiosincràsia.

2. Els serveis especialitzats d'orientació i els centres de formació, innovació i recursos educatius (CEFIRE) col·laboraran amb els centres docents i facilitaran el suport necessari en els processos de seguiment i avaluació de les mesures incloses en aquest decret.

3. Els resultats de l'avaluació han de servir als centres docents per a detectar les barreres i les bones pràctiques en els processos d'inclusió i orientar les actuacions recollides en el pla d'actuació per a la millora (PAM).

² L'article 32 es deroga per la disposició derogatòria única del **Decret 72/2021, de 21 de maig, del Consell**, d'organització de l'orientació educativa i professional en el sistema educatiu valencià. (DOG núm. 9099 de 03.06.2021) Ref. Base de dades 005413/2021.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Difusió i supervisió de la norma

1. La conselleria competent en matèria d'educació, en el seu àmbit de gestió corresponent, adoptarà les mesures necessàries per a la difusió i l'aplicació d'aquest decret.

2. La Inspecció d'Educació assessorarà, orientarà i informarà els diferents sectors de la comunitat educativa sobre el contingut d'aquest decret.

Segona. Incidència pressupostària

La implementació i el desenvolupament d'aquest decret no pot tindre cap incidència en la dotació dels capítols de despesa assignats a la conselleria competent en matèria d'educació, que en tot cas han de ser atesos amb els mitjans personals i materials que aquesta té assignats.

Tercera. Tractament i protecció de dades

En l'obtenció i el tractament de dades personals referides en aquest decret s'han d'adoptar les mesures que garantisquen la seua confidencialitat i seguretat, d'acord amb la normativa vigent de protecció de dades de caràcter personal.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o d'un rang inferior que s'oposen al que disposa aquest decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Desenvolupament reglamentari

1. S'autoritza la persona titular de la conselleria competent en matèria d'educació perquè dicte les disposicions necessàries per al desenvolupament d'aquest decret.

2. La conselleria competent en matèria d'educació durà a terme les actuacions que calguen per a la difusió, seguiment i avaluació dels indicadors d'inclusió, sistemes, projectes, programes experimentals, formació i bones pràctiques inclusives.

Segona. Entrada en vigor

Aquest decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana.

València, 27 de juliol de 2018.

El president de la Generalitat,
XIMO PUIG I FERRER

El conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport,
VICENT MARZÀ IBÁÑEZ

ANNEX
Nivells de resposta educativa per a la inclusió

	NIVELLS DE RESPOSTA PER A LA INCLUSIÓ					
	NIVELL	A QUI S'ADREÇA	AGENTS RESPONSABLES	SUPORTS	MESURES	DOCUMENTS
CARÀCTER SUMATORI I PROGRESSIU	I	Tota la comunitat educativa i relacions del centre amb l'entorn sociocomunitari	Òrgans de govern Òrgans de coordinació Òrgans de participació	Suports del centre	Mesures que impliquen processos de planificació, gestió general i organització dels suports	Projecte educatiu (PEC) Pla d'actuació per a la millora (PAM)
	II	Tot l'alumnat d'un grup classe	Planificació, desenvolupament i avaluació: equip docent Coordinació: tutora o tutor Assessorament: serveis especialitzats d'orientació i professorat especialitzat de suport Col·laboració: agents externs, si és el cas	Suports ordinaris	Programacions didàctiques que donen resposta la diversitat de tot l'alumnat del grup Activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge Actuacions transversals que fomenten la igualtat, la convivència, la salut i el benestar	Unitats didàctiques Pla d'acció tutorial i pla d'igualtat i convivència, inclosos en el projecte educatiu de centre (PEC) i concretats en el pla d'actuació per a la millora (PAM)
	III	Alumnat que requereix una resposta diferenciada, individualment o en grup	Planificació, desenvolupament i avaluació: equip docent Coordinació: tutora o tutor Assessorament: serveis especialitzats d'orientació Col·laboració: professorat especialitzat de suport i agents externs, si és el cas	Suports ordinaris addicionals	Activitats d'enriquiment o reforç Adaptacions d'accés al currículum que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries Actuacions d'acompanyament i suport personalitzat Mesures de suport en contextos externs al centre per a l'alumnat en situació de malaltia, desprotecció, mesures judicials o altres situacions Mesures en ESO: inclouen també l'organització del currículum en àmbits d'aprenentatge i programes	Pla d'atenció a la diversitat, pla d'acció tutorial i pla d'igualtat i convivència, inclosos en el projecte educatiu de centre (PEC) i concretats en el pla d'actuació per a la millora (PAM)

					<p>específics d'atenció a la diversitat</p> <p>Mesures en ensenyaments postobligatoris, règim especial i formació de persones adultes: s'especifiquen en el capítol V</p>	
	IV	<p>Alumnat que requereix una resposta personalitzada i individualitzada</p>	<p>Planificació, desenvolupament i avaluació: equip docent</p> <p>Coordinació: tutora o tutor</p> <p>Assessorament: serveis especialitzats d'orientació</p> <p>Col·laboració: professorat especialitzat de suport, personal no docent de suport i agents externs, si és el cas</p>	<p>Suports especialitzats addicionals</p>	<p>Adaptacions curriculars individuals significatives</p> <p>Adaptacions d'accés que requereixen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries</p> <p>Programes específics que requereixen adaptacions significatives del currículum</p> <p>Programes singulars per a l'aprenentatge d'habilitats socials i d'autoregulació del comportament i les emocions</p> <p>Flexibilització de l'escolarització</p> <p>Pròrrogues de permanència extraordinària per a l'alumnat amb necessitats educatives especials</p> <p>Determinació de la modalitat d'escolarització</p> <p>Atenció transitòria a l'alumnat que, per condicions de salut mental, requereix suports en contextos educatius externs</p>	<p>Pla d'actuació personalitzat (PAP)</p> <p>Totes aquestes mesures requereixen avaluació sociopsicopedagògica</p>

ANÀLISI JURÍDICA

Aquesta disposició està afectada per:

DESENVOLUPADA O COMPLEMENTADA PER:

- **ORDRE 1/2019, de 8 de gener, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual s'estructuren els serveis psicopedagògics escolars i es desplega el Decret 104/2018, de 27 de juliol. [2019/210] (DOGV núm. 8463 de 14.01.2019) Ref. Base de dades 000356/2019**

MODIFICADA PER:

- **DECRET 72/2021, de 21 de maig, del Consell, d'organització de l'orientació educativa i professional en el sistema educatiu valencià. [2021/6157] (DOGV núm. 9099 de 03.06.2021) Ref. Base de dades 005413/2021**
- **DECRET 105/2022, de 5 d'agost, del Consell, d'organització i funcionament dels centres d'Educació Especial. [2022/7584] (DOGV núm. 9405 de 16.08.2022) Ref. Base de dades 007340/2022**